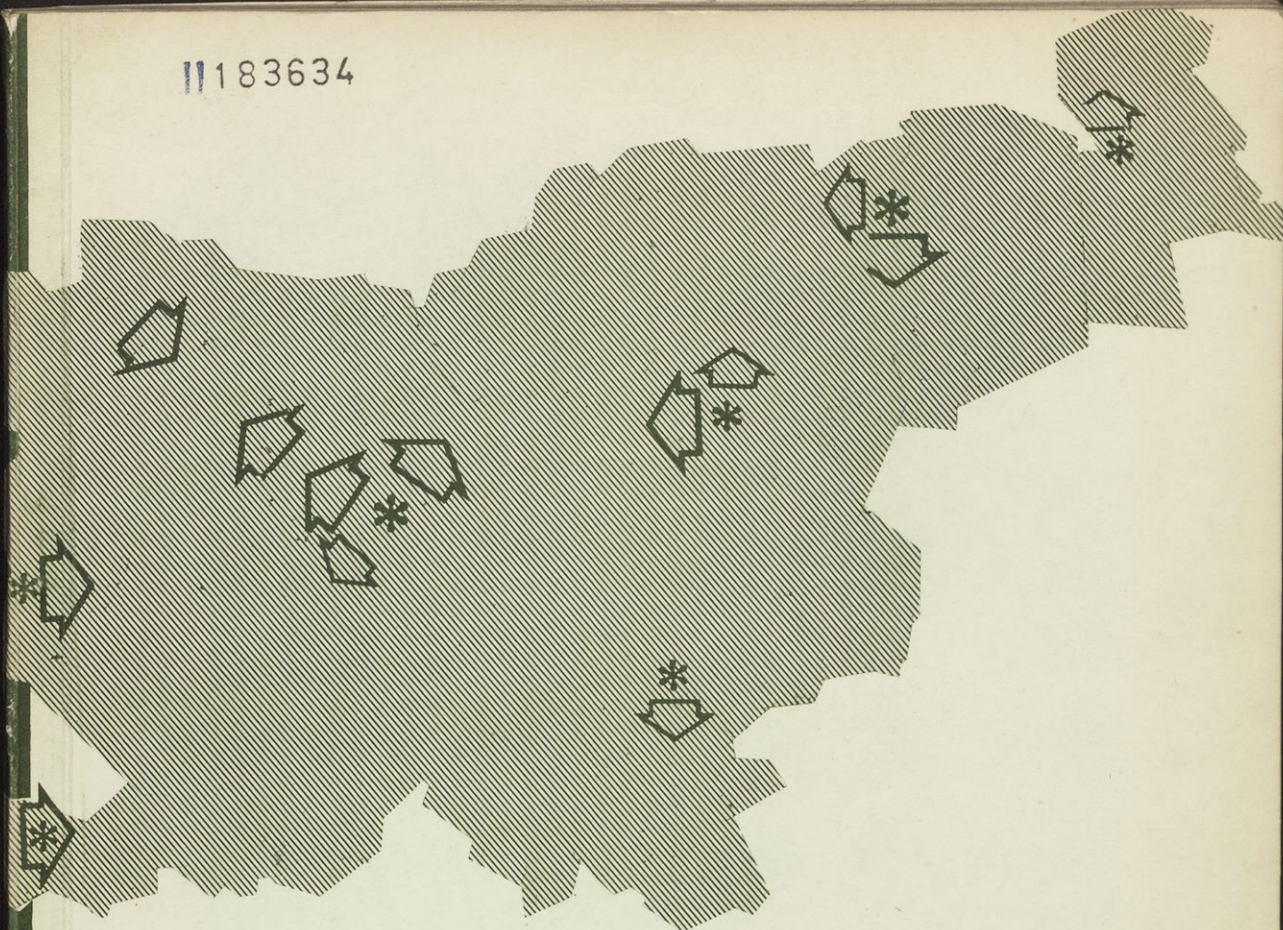

1183634

Socialistična republika Slovenija
Republiški sekretariat za urbanizem

B i r o za regionalno prostorsko planiranje

Ljubljana 1969

Prilredil: Raziskovalni center Ekonomske fakultete v Ljubljani - Demografski inštitut
in Urbanistični inštitut SRS

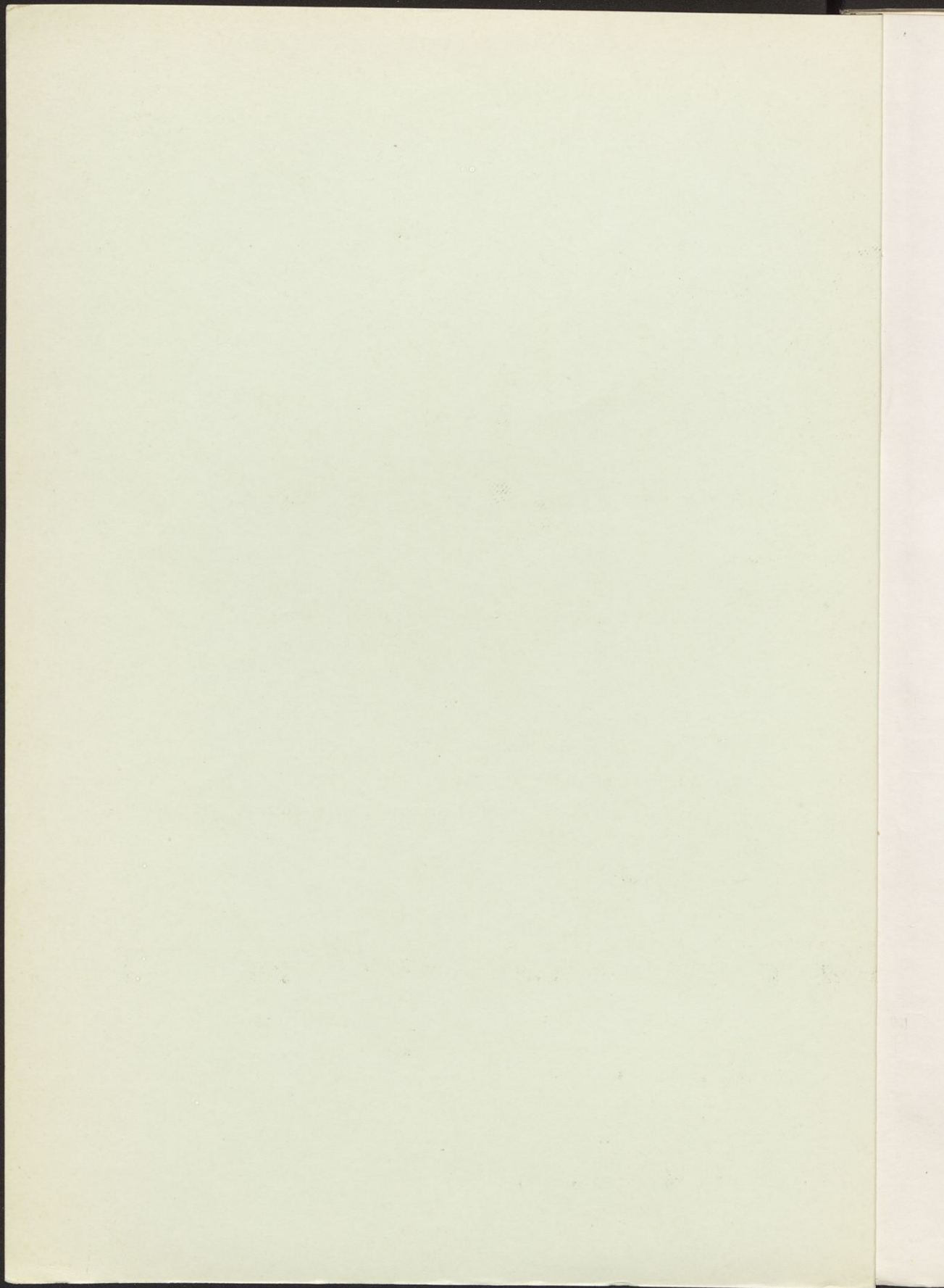
Avtor: dr. Dolfe Vogeltnik

SELITVENI TOKOVI

totalna mobilnost

15

2. zvezek

SELITVENI TOKOVI V SR SLOVENIJI

2. Zvezek: TOTALNA MOBILNOST

Avtor: Dr. Dolfe Vogeltnik

Priredil: Raziskovalni center Ekonomske fakultete
v Ljubljani - Demografski inštitut in
Urbanistični inštitut SRS

Izdal in založil: Biro za regionalno prostorsko
planiranje SR Slovenije

Redakcija: Vinko Mlakar, dipl. econ.,
Biro za regionalno prostorsko planiranje
SR Slovenije

Ljubljana, februarja 1969

+ II 183634

SELTIVNI TOKOVI V SR SLOVENIJI

183634

3. Zvezek: TOTALNA MOBILNOST

Avtor: Dr. Boris Vozelak
Priloge: Kmetkova in kmetijska gospodarstva
v Sloveniji - Demografske in ekonomske
priporočila leta 1990
Izšel in založil: Urad za regionalno prostorsko
planiranje SR Slovenije
Razpisatelj: Vlada Slovenije, Urad za
regionalno prostorsko planiranje
SR Slovenije

0 12/13/1990

K a z a l o

	Str.
1. Pojem in pomen	1
2. Izračun totalne mobilnosti za vso Slovenijo	2
3. Primerjava z Jugoslavijo	4
4. Indikator totalne imobilnosti	6
5. Primerjava s tujino	7
6. Pojemovno - izračun	8
7. Občine po velikosti totalne mobilnosti	9
Frekvenčna distribucija občin SR Slovenije	
po totalni mobilnosti - slika 1.1	11
8. Teritorialna variacija totalne mobilnosti	12
9. Splošno. Razčlenitev na lokalne selitve	
in migracije	13
10. Slovenski pregled	15
11. Možnost jugoslovanske primerjave	16
12. Pregled po občinah	17

Tabela 1.3 - Struktura totalne mobilnosti v	
občinah in regijah SR Slovenije	18

Povzetek v angleškem jeziku

Kartogram 1.2 - k točki 8, stran 12

TOTALNA MOBILNOST

a) Splošno. Pregled za vso Slovenijo

1. POJEM IN POMEN. Pod totalno mobilnostjo bomo razumeli celokupno število selitev, ki zadevajo prebivalstvo danega območja. Ker imamo v tem razdelku pred očmi prebivalstvo Slovenije kot celote, neizdeferencirane na posamezne prostorno določene enote (regije, občine itd.) gre po pojmu totalne mobilnosti za odnos med celokupnim številom selitev, ki so se pojavile oziroma realizirale na območju Slovenije ter celokupnim prebivalstvom tega istega območja SR Slovenije. Selitev znotraj naselja med hišami ali celo med nadstropji ene hiše niso pri tem upoštevane, ker naša statistika - za razliko n.pr. od statistike ZDA - teh selitev ne registrira. Gre torej za število ljudi, ki so se v danem letu preselili iz enega naselja v drugo.

Pomen zajetja celokupnega števila takšnih selivcev je velik, ker se veže na mnoge socialno-ekonomske in sociološke posledice. Visoka totalna mobilnost pomeni visoko dinamičnost celotnega življenja, stalno prihajanje in odhajanje ljudi iz nekega naselja ne daje, da bi naselje živelo "v miru", ono ga nujno razgiba, trga ustaljene tradicije, drži prebivalce v stalni napetosti, vnaša nove ideje, skušnje itd. Visoka mobilnost je po pravilu znak visoko razvitega ekonomskega in družabnega življenja.

2. IZRAČUN TOTALNE MOBILNOSTI ZA VSO SLOVENIJO.

Glede na gornjo opredelitev lahko ugotovimo na podlagi naših podatkov totalno mobilnost na več načinov.

Po prvem načinu seštejemo vse intraobčinske, t.j. mednaseljčne in vse medobčinske selitve (jemajoč pri tem samo ali priselitve ali odselitve, ki so si v ostalem številčno enake), ter temu dodamo medrepubliške in tuje priselitve in medrepubliške in tuje odselitve. Na podlagi naših podatkov izgleda račun takole: (poleg absolutnega števila selivcev je dano vselej tudi število selivcev na 1000 srednjega števila prebivalcev SR Slovenije ob popisu 1961):

(letne srednje vrednosti razdobja 1959/63):

mednaseljčne pri(odn. od-) selitve	24 462	odn.	15,4%
medobčinske pri -(odn. od-) selitve	45 461	"	28,6%
medrepubliške priselitve	6 801	"	4,3%
medrepubliške odselitve	4 259	"	2,7%
tuje priselitve	346	"	0,1%
tuje odselitve	1 297	"	0,7%
S k u p a j totalna mobilnost	82 626	odn.	51,8%

do istega rezultata bi tudi prišli, če bi vzeli vsoto:

vseh priselitev	77 070	odn.	48,4%
odselitev v druge republike	4 259	"	2,7%
odselitev v tujino	1 297	"	0,7%

S k u p a j 82 626 odn. 51,8%

Prav tako pa lahko izhajamo iz statistike odselitev, vendar moramo pri tem dodati vsem odselitvam še priselitve iz drugih republik in iz tujine:

vse odselitve	75 479	odn.	47,4%
priselitve iz drugih republik	6 801	"	4,3%
priselitve iz tujine	346	"	0,1%

S k u p a j 82 626 odn. 51,8%

UGOTOVITEV: Totalna mobilnost je znašala v Sloveniji v letnem povprečju za razdobje 1959/63 83 tisoč selivcev (ne upoštevaje selitve znotraj naselij) ali 5,2% celokupnega prebivalstva. To pomeni z drugimi besedami, da se je povprečno na leto vsaki dvajseti stalni prebivalec Slovenije ali za stalno priselil v neko naselje na območju Slovenije ali pa za stalno odselil iz njega.

3. PRIMERJAVA Z JUGOSLAVIJO. Povsem točna primerjava totalne mobilnosti Slovenije z ono v drugih republikah ni mogoča, ker je samo pri nas uveden register prebivalstva odnosno se samo pri nas vodi neposredna selitvena statistika. Vendar nam dajejo rezultati popisa prebivalstva 1961 (knjiga XII) možnost, da napravimo neke orientacijske primerjave. Pri tem popisu je namreč vsak stalni prebivalec odgovoril, ali živi od rojstva v naselju, kjer je bil popisani, ali pa se je tja priselil, in v slednjem primeru je navedel leto priselitve. Obdelani podatki nam povedo za vsako naselje, koliko stalnih prebivalcev naselja se je priselilo v naselje v zadnjih dobrih treh letih (to je v 1958, 1959 in 1960 ter v prvih treh mesecih 1961; popis se je vršil 31. marca 1961). To število nam daje nepopolen pregled o totalni mobilnosti v vsaki republici, ker niso upoštevane niti večkratne selitve niti

selitve oseb, ki so se odselile v druge republike ali pa v tujino. Prav tako se izgube tisti selivci, ki so se v tem razdobju priselili, pa so pred popisom 1961 umrli.

Ker nam gre vendar samo za primerjavo med republikami, moremo gornje nedostatke, ki se tičejo vseh republik, zanemariti (pod predpostavko, da se javljajo povsod v relativno istem iznosu).

S temi rezervami je znašala povprečna letna totalna mobilnost v razdobju 1958 do popisa 1961 v odstotkih stalnega prebivalstva vsake republike:

v Sloveniji	3,3	Hrvatski	2,7
Vojvodini	3,2	Ožji Srbiji	2,5
Črni gori	2,9	Bosni in Herc.	2,3
Makedoniji	2,6	na Kosmetu	2,2

Na podlagi podatkov popisa 1961 znaša torej povprečna totalna mobilnost Slovenije dosti manj od vrednosti, ki smo jo dobili na podlagi neposrednih, selitvenih podatkov. Razlika gre predvsem na račun pravkar omenjenih nepopolnosti v zajemanju vseh selitev preko popisa prebivalstva, deloma pa je tudi posledica tega, da izračun, ki sloni na podatkih neposredne selitvene statistike, zajema nekoliko premaknjeno razdobje (1959-63). V tem razdobju, če ga primerjamo z razdobjem, po katerem so obdelani rezultati popisa prebivalstva (1958 do marca 1961), je izpuščeno leto 1958 s primeroma nižjim šte-

vilom selivcev, vključena pa so v celoti leta 1961, 1962 in 1963, ko je obseg selitev stalno naraščal.

UGOTOVITEV: Iz gornjih števil moremo zaključiti, da je totalna mobilnost v Sloveniji med vsemi republikami najvišja, pri čemer vendar Vojvodina ne zaostaja mnogo za Slovenijo.

4. INDIKATOR TOTALNE IMOBILNOSTI. Pri slovenskem odstotku totalne mobilnosti (nekaj čez 5%) bi se v teku 20 let v s a k prebivalec Slovenije preselil iz svojega stalnega bivališča. Številka 20 je vendarle v tem svojem pomenu le matematska abstrakcija brez resničnega pomena. Dejansko je tako, da zadevajo selitve le določeno, mobilno plast vsakega prebivalstva, ki se v svojem življenju tudi po večkrat seli, dočim ostaja dobršen del prebivalstva povsem nepremakljiv. Indikator totalne imobilnosti, ki pove, koliko odstotkov nekega prebivalstva ostaja vse življenje, t.j. od rojstva v istem naselju, kjer ga je zatekel popis prebivalstva, je prav tako pomemben indikator mobilnosti prebivalstva.

Rezultati popisa 1961 nam omogočajo, da ocenimo tudi indikator totalne imobilnosti. Radi primerjave ponavljamo spodaj vrstni red republik po totalni mobilnosti, poleg njega pa dajemo vrstni red republik po odstotku totalne imobilnosti (v odstotkih stalnega prebivalstva):

Totalna mobilnost A.

R a n g i p o

totalni mobilnosti		totalni imobilnosti	
1. Slovenija	3,3	1. Slovenija	52,6
2. Vojvodina	3,2	2. Vojvodina	54,3
3. Črna gora	2,9	3. Hrvatska	60,5
4. Makedonija	2,6	4. Ožja Srbija	62,6
5. Hrvatska	2,7	5. Črna gora	65,3
6. Ožja Srbija	2,5	6. Makedonija	65,8
7. Bosna in Herceg.	2,3	7. Kosmet	70,4
8. Kosmet	2,2	8. Bosna in Herc.	72,3

UGOTOVITEV: V pogledu totalne imobilnosti se nahaja Slovenija na zadnjem mestu (z najnižjo totalno imobilnostjo). Ustrezen odnos, t.j. isti vrstni red pri obeh indikatorjih velja vendar le še za Vojvodino, dočim se vrstni reddostalih republik menja.

5. PRIMERJAVA S TUJINO. Primerjave selitvenih indikatorjev z drugimi državami so zelo tvegane, ker so metodologije različne, različne so teritorialne enote, ki se jemljejo za osnovo itd.

Vendar dajemo nekaj podatkov, ki dovoljujejo vsaj približno oceniti stanje v Sloveniji v svetovnem merilu.

Po podatkih za Holandijo iz 1950. leta je znašala medobčinska mobilnost (v Holandiji je preko 1000 občin) 41,2 promile,

v Nemčiji in na Švedskem okoli istega leta 62 promile, na Danskem in v Angliji pa okoli 10 promile.

Izredno visoka je totalna mobilnost v ZDA, kjer je znašala v letu 1955/56 210 promilov. Potrebno je vendar upoštevati, da se po ameriški metodologiji šteje za selivca vsakdo, ki menja hišo, in ne le naselje, kot pri nas.

UGOTOVITEV: Ne da bi bilo mogoče dati točnejših ocen, je možno reči, da se giblje totalna mobilnost prebivalstva v Sloveniji bistveno pod nivojem, ki vlada v zapadni in severni Evropi, in zlasti v ZDA.

b) Totalna mobilnost z vidika občin

6. POJMOVNO. IZRAČUN. Totalna mobilnost z vidika občin ne pomeni enostavno teritorialno razčlenitev totalne mobilnosti Slovenije na posamezne občine. Čeprav gre pojmovno za isto kategorijo mobilnosti, jo moramo vendar ponovno računati. Totalna mobilnost za posamezno občino predstavlja vsoto vseh selitev med naselji v okviru občine, t.j. vseh interobčinskih selitev, ter vseh priselitev v občino in odselitev iz občine.

Če bi sešteli frekvence totalne mobilnosti vseh občin, ne bi dobili totalne mobilnosti za vso Slovenijo z vidika Slovenije, ker bi šteli medobčinske selitve dvakrat, enkrat kot medobčinske priselitve, drugič kot medobčinske odselitve.

Za kakršnekoli prostorske analize i n d i v i d u a l n o

z a v s a k o p o s a m e z n o o b č i n o , j e m e -
rodajna prvenstveno totalna mobilnost z v i d i k a o b -
č i n e , kot jo obravnavamo na tem mestu.

7. OBČINE PO VELIKOSTI TOTALNE MOBILNOSTI. Razvr-
stitev vseh občin po velikosti koeficientov totalne mobilnosti
je dana v tabeli - grafikonu 1.1.

UGOTOVITEV: Iz tabele lahko ugotovimo, da ima naj-
nižjo totalno mobilnost Murska Sobota s 36,7 promile,
najvišjo Ljubljana-Center s 175,2 promile in da se
giblje srednja (medijska) vrednost na nivoju med 66,1
(Metlika) in 67,0 (Šmarje).

Totalna mobilnost z vidika občin je v povprečku za eno tre-
tino višja od povprečne totalne mobilnosti za vso Slovenijo,
kar je razumljivo glede na to, da zadeva vsaka medobčinska
selitev hkrati d v e občini, občino odselitve in občino pri-
selitve, dočim z vidika celokupnega prebivalstva vse Sloveni-
je šteje takšna medobčinska selitev samo enkrat.

Če razvrstimo občine po večjih skupinah v frekvenčno distri-
bucijo z intervalom širine 10 promile (glej tabelo 1.1. in dia-
gram 1.1), se nam izdaja z vidika koeficientov mobilnosti do-
sti očitno nekoliko velikostnih kategorij občin.

V prvo najnižjo skupino bomo postavili občino Murska Sobo-
ta in Lendava z največ do 40 promile vrednosti koeficienta
totalne mobilnosti. Gre za kategorijo zelo NIZKE MOBILNOSTI.

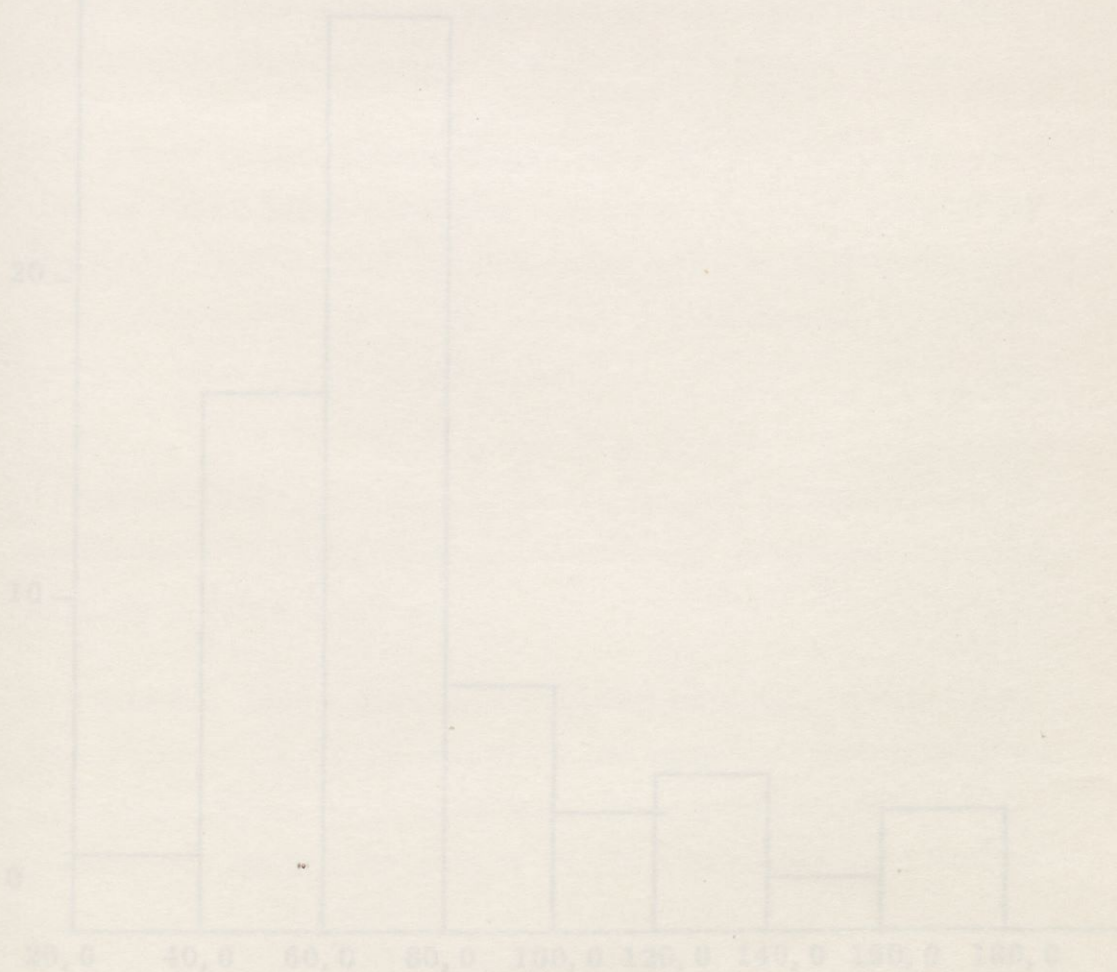
Tabela 1.1

RANŽIRNA VRSTA OBČIN SR SLOVENIJE PO VELIKOSTI TOTALNE MOBILNOSTI

Letni povpreček razdobja 1959/63. Totalna mobilnost na
1000 prebivalcev. Vsak x pomeni 5 promilov

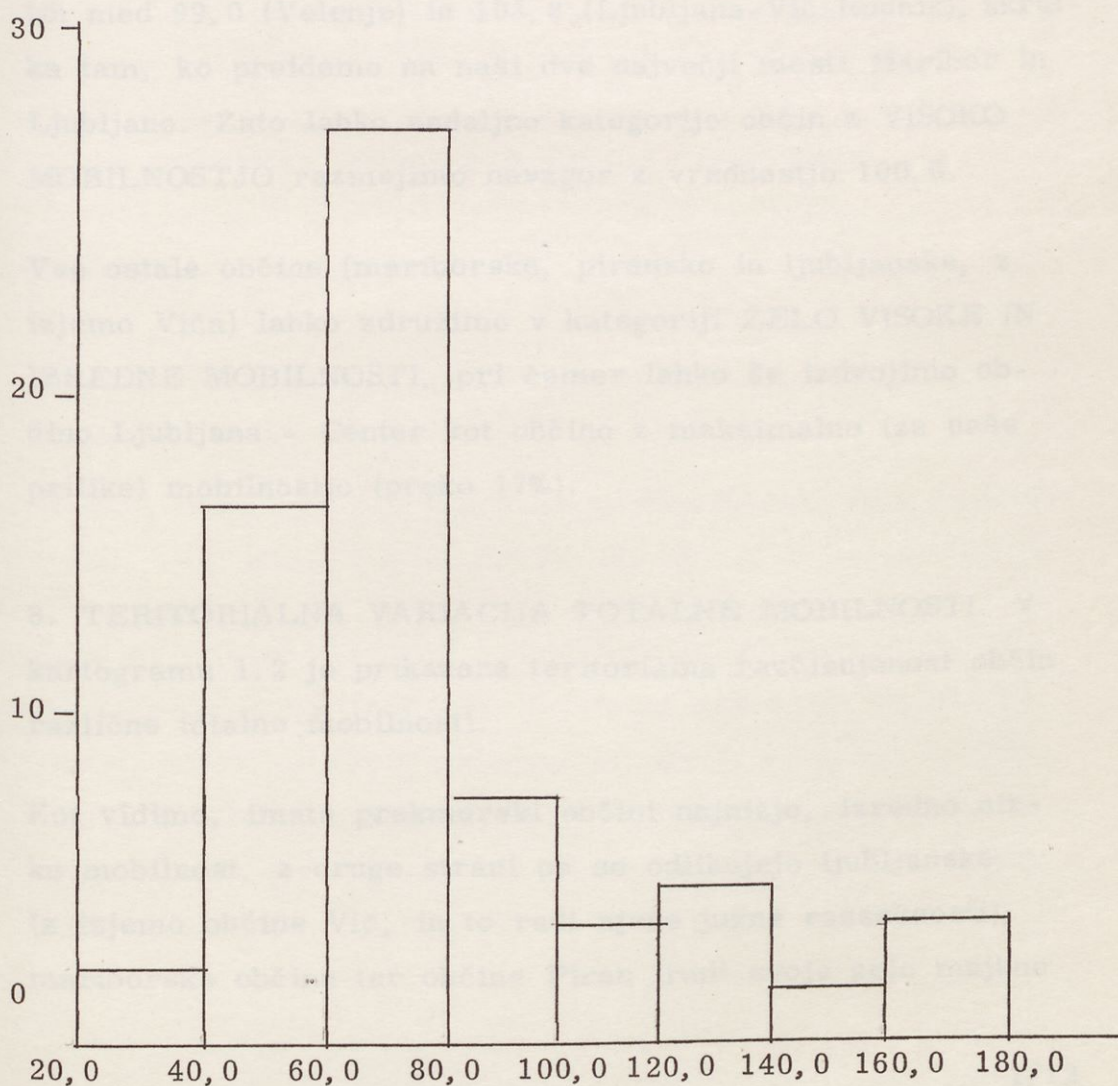
1. Murska Sobota 36,7	xxxxxxx
2. Lendava 38,8	xxxxxxx
3. Idrija 41,8	xxxxxxx
4. Tolmin 45,9	xxxxxxxx
5. Tržič 46,1	xxxxxxxx
6. Trbovlje 46,9	xxxxxxxx
7. Nova Gorica 47,6	xxxxxxxx
8. Ilir. Bistrica 48,4	xxxxxxxx
9. Ajdovščina 48,7	xxxxxxxx
10. Ribnica 49,2	xxxxxxxx
11. Mozirje 49,5	xxxxxxxx
12. Kamnik 50,8	xxxxxxxx
13. Logatec 52,0	xxxxxxxx
14. Sežana 53,8	xxxxxxxx
15. Cerknica 57,0	xxxxxxxx
16. Litija 57,9	xxxxxxxx
17. Slov. Konjice 58,6	xxxxxxxx
18. Grosuplje 59,0	xxxxxxxx
19. Sevnica 60,6	xxxxxxxx
20. Kranj 60,7	xxxxxxxx
21. Zagorje 61,7	xxxxxxxx
22. Škofja Loka 62,0	xxxxxxxx
23. Črnomelj 62,1	xxxxxxxx
24. Jesenice 62,2	xxxxxxxx
25. Domžale 63,1	xxxxxxxx
26. Ptuj 63,5	xxxxxxxx
27. Vrhnika 64,5	xxxxxxxx
28. Novo mesto 65,4	xxxxxxxx
29. Trebnje 65,4	xxxxxxxx
30. Radlje ob Dravi 65,8	xxxxxxxx
31. Metlika 66,1	xxxxxxxx
32. Šmarje pri Jelš. 67,0	xxxxxxxx
33. Radovljica 67,4	xxxxxxxx
34. Postojna 70,1	xxxxxxxx
35. Laško 70,4	xxxxxxxx
36. Krško 70,8	xxxxxxxx
37. Ormož 71,4	xxxxxxxx
38. Slov. Bistrica 71,6	xxxxxxxx
39. Ravne 72,9	xxxxxxxx
40. Slov. Gradec 73,0	xxxxxxxx
41. Šentjur 73,0	xxxxxxxx
42. Brežice 73,9	xxxxxxxx
43. Kočevje 76,7	xxxxxxxx
44. Žalec 77,4	xxxxxxxx
45. Ljutomer 78,5	xxxxxxxx

46. Lenart 85, 0	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
47. Celje	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
48. Dravograd 94, 6	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
49. Hrastnik 95, 4	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
50. Izola 97, 3	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
51. Gor. Radgona 97, 9	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
52. Velenje 99, 0	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
53. Ljubljana-Vič 103, 8	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
54. Koper 104, 4	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
55. Maribor-Tezno 116, 9	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
56. Maribor-Tabor 128, 2	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
57. Piran 128, 5	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
58. Maribor-Center 129, 3	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
59. Ljubljana-Šiš.	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
60. Ljubljana-Mos. 149, 2	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
61. Ljubljana-Bež. 161, 5	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
62. Ljubljana-Cen. 175, 2	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Totalna prebivalnost na 1000 prebivalcev

Sl. 1.1. FREKVENČNA DISTRIBUCIJA SR SLOVENIJE
PO TOTALNI MOBILNOSTI. Srednje letno sta-
nje 1959/63. Na 1000 prebivalcev.

Totalna mobilnost na 1000 prebivalcev

Očito se izdvajata na grafikonu nadaljnji dve skupini, ki štejeta skupaj 16 občin, katerih koeficienti se gibljejo v razponu od 40 do 60 promile. To kategorijo občin bi mogli označiti kot kategorijo občin z NIZKO MOBILNOSTJO.

Tretja, najpogostejša kategorija zajema občine, katerih koeficienti se gibljejo med 60 in 80 promile. Njih je 27. To je kategorija SREDNJE MOBILNOSTI.

Če motrimo ranžirno vrsto tabele - grafikona 2.1, lahko opazimo, da pride do nadaljnega močnega skoka v koeficientih med 99,0 (Velenje) in 103,8 (Ljubljana-Vič-Rudnik), skratka tam, ko preidemo na naši dve največji mesti Maribor in Ljubljano. Zato lahko nadaljno kategorijo občin z VISOKO MOBILNOSTJO razmejimo navzgor z vrednostjo 100,0.

Vse ostale občine (mariborske, piransko in ljubljanske, z izjemo Viča) lahko združimo v kategoriji ZELO VISOKE IN IZREDNE MOBILNOSTI, pri čemer lahko še izdvojimo občino Ljubljana - Center kot občino z maksimalno (za naše prilike) mobilnostjo (preko 17%).

8. TERITORIALNA VARIACIJA TOTALNE MOBILNOSTI. V kartogramu 1.2 je prikazana teritorialna razčlenjenost občin različne totalne mobilnosti.

Kot vidimo, imata prekmurski občini najnižjo, izredno nizko mobilnost, z druge strani pa se odlikujejo ljubljanske (z izjemo občine Vič, in to radi njene južne razsežnosti), mariborske občine ter občine Piran (radi svoje zelo majhne

razsežnosti) z zelo visoko mobilnostjo.

Visoko mobilnost imajo že občine Koper in Izola, ljubljanska občina Vič, celjsko-velenjsko območje, zatem zaključeno območje severno od Maribora Lenart - Gornja Radgona, ter še dravograjška in hrastniška občina.

UGOTOVITEV: Če gledamo z nekoliko širšega "regijskega" vidika, lahko računamo, da imamo štiri sklenjena območja visoke in zelo visoke totalne mobilnosti. To so naša relativno najbolj urbanizirana območja okoli Kopra, Ljubljane, Celja in Maribora. Dočim je pri teh občinah visoka in zelo visoka mobilnost izraz tako močnega doseljevanja in močnega izseljevanja (kar je značilno za vsako urbanizirano območje), je nasprotno visoka totalna mobilnost pri ekonomsko slabo razvitih občinah Lenart in Gornja Radgona posledica močnega odseljevanja.

c) Struktura totalne mobilnosti

9. SPLOŠNO. RAZČLENITEV NA LOKALNE SELITVE IN MIGRACIJE.

Totalna mobilnost razpade na dva, kvalitativno zelo različna dela, na l o k a l n e selitve ter na m i g r a c i j o.

Lokalne selitve pomenijo s sociološkega vidika selitve, ki ne zadevajo v bistveni meri celotnega delovnega in življenjskega okolja ter navad selivca. Ta ostaja v okviru tradicionalnih družbenih odnosov, vezan je na isti šolski okoliš, na isti ali zelo sorodni nakupni center, na isto delovno mesto, na isto ali zelo sorodno celotno družbeno in družabno sredino.

Drugače je z migracijami, kamor sodijo s sociološkega vidika tiste selitve, pri katerih se pretrgajo omenjeni družbeni in družabni odnosi, selivec se znajde v novem okolju, kot tujec, prišlek z vsemi trenji, ki se s tem v zvezi nujno pojavijo.

Statistično se ni mogoče držati teh vsebinskih socioloških opredelitev ter razlikovanja med lokalnimi selitvami in migracijami. Kot najprimernejši se jemlje po navadi povsem formalni kriterij, ali selivec s selitvijo prestopi meje svoje dosedanje občine ali ne. Zato štejemo vse mednaseljske selitve, to je vse selitve med naselji iste občine za lokalne selitve, vse zunanje-občinske selitve, kjer selivec prestopi meje dosedanjega stalnega bivališča, kot migracije. Seveda se bo primerilo v posameznih primerih, da se bo prostorno zelo razsežni občini migrant preselil z enega na povsem drug oddaljen konec občine, tako da bo s sociološkega vidika njegova selitev predstavljala migracijo, bo pa statistično šteta kot lokalna selitev. In nasprotno se bo lahko dogodilo, da se bo selivec preselil v najbližji sosedni zaselek preko ceste, po kateri teče občinska meja ter bo statistično štet kot migrant, čeprav bo šlo sociološko nesporno za lokalnega selivca. Pri statičnem masovnem opazovanju se vendar takšni primeri med seboj bolj ali manj izravnavajo, tako da ne prikrivajo splošnih črt in tendenc, ki se do njih želimo dokopati. S temi rezervami je treba gledati na razlikovanje med lokalnimi selitvami in migracijami tudi pri naši obdelavi, kjer smo šteli kot lokalne

selitve vse mednaseljske selitve v okviru iste občine, kot migracije pa vse zunanjeobčinske selitve.

10. SLOVENSKI PREGLED.

UGOTOVITEV: Z vidika vse Slovenije odpade od 82 626 totalnih selitev na lokalne (mednaseljske) selitve 24 462 ali 29,2 odstotka, na migracije (t.j. zunanjeobčinske selitve) pa 58 164 ali 70,8 odstotka.

Gornja UGOTOVITEV razkrije, da odpade pretežni del vseh selitev (preko 70%) na m i g r a c i j e, to se pravi na selitve preko okvira občinskih meja, in da primeroma majhni del (okoli 30%) ostaja v okviru občinskih meja. To je dosti splošen pojav tudi v svetu. Če se človek odloči, da zapusti naselje, kjer je stalno prebival, potem gre po pravilu za odločitev selitve na večje daljave. Glavna urbana središča, kot jih predstavljajo pri nas zlasti Ljubljana, Maribor in Celje, pa tudi Kranj, Koper, Nova Gorica, in ki pritegujejo na sebe delovno silo in povzročajo velik del preseljevanja, delujejo s svojo atrakcijsko silo daleč v zaledje, na deželo, kjer je še dovolj nezadostno zaposlene delovne sile. Tu gre za osnovno ruralno-urbano selitveno kategorijo. Kot bomo videli kasneje, predstavljajo nadvse pomembno kategorijo selitev tkzv. interurbane selitve, to so selitve med našimi mesti, in tu zopet v prvi vrsti med našimi velikimi in večjimi mesti (Ljubljana - Maribor - Celje - Kranj). Te selitve so vse po svoji naravi medobčinske selitve, torej migracije. Seveda spadajo prav tako vse medrepubliške in

zunanje selitve k migracijam.

Iz vseh naštetih razlogov izpadejo migracije daleko številnejše kot lokalne selitve, t.j. selitve med naselji znotraj vsake občine.

11. MOŽNOST JUGOSLOVANSKE PRIMERJAVE

Iz rezultatov popisa prebivalstva 1961 lahko ugotovimo za vsako republiko in pokrajino odstotke doseljenih iz drugega naselja iste občine napram vsem doseljenim. Če po teh odstotkih, ki jih lahko jemljemo kot surogate odstotkov za lokalne selitve, razvrstimo republiška območja, dobimo naslednji vrstni red:

Črna gora	49,4%
Kosmet	43,7%
Slovenija	40,9
Bosna in Hercegovina	39,7%
Ožja Srbija	31,8%
Makedonija	27,4%
Hrvatska	25,2%
Vojvodina	141%

Primerjava po republikah na podlagi gornjega pregleda je vendar več kot problematična, z ene strani radi tega, ker se nanašajo podatki o lokalnih selitvah po republikah samo na celotno razdobje vsakega stalnega prebivalca od rojstva do popisa, zajemajo torej zelo široko razdobje; poleg tega

pa so razlike v odstotkih, ki se javljajo, v bistveni meri posledica razlik v velikosti občin in številu naselij. Črna gora ima n.pr. blizu 50% lokalnih selitev, kar je nedvomno v veliki meri posledica dejstva, da imajo črnogorske občine največje povprečne površine v Jugoslaviji ter primeroma visoko število naselij v vsaki občini. Zato je razumljivo, da se zelo visok odstotek vseh naselitev odvija znotraj vsake občine. Z druge strani je n.pr. odstotek lokalnih selitev v Vojvodini, ki je najnižji (14,1%), zopet v pomembni meri izraz okolnosti, da je v Vojvodini raven teren, da je površina občin relativno majhna in da je izredno majhno število zelo velikih vaških naselij. V kolikor prihaja do selitve iz ene vasi v drugo, bo to pri teh okolnostih v pretežni meri pomenilo prehod iz ene občine v drugo.

12. PREGLED PO OBČINAH. Struktura totalne mobilnosti glede na lokalne selitve in migracije po občinah je dana v tabeli 1.3 ter prikazana kartogramsko v sliki 1.3. Z vidika občin se totalna mobilnost, kot smo videli, drugače izračunava, kot pa z vidika celotne Slovenije. Zato so tudi proporci lokalnih selitev - ker se nanašajo sedaj na v e č j i global (vsota vseh priselitev in odselitev v odnosu na občino) m a n j š i kot pri vseslovenskem pregledu, kjer je bilo lokalnih selitev, kot smo videli, domala 30%. Nekoliko več o variaciji strukture totalne mobilnosti po občinah bomo govorili pri obravnavanju lokalnih selitev, ker je variacija strukture tesno povezana z intenzivnostjo lokalnih selitev.

Tabela 1.3

STRUKTURA TOTALNE MOBILNOSTI PO OBČINAH IN REGIJAH
SR SLOVENIJE

Razdobje 1958/63

Prva številka pomeni frekvenco totalne mobilnosti, druga število lokalnih (mednaseljskih) selitev, tretja odstotek lokalnih selitev v totalu.

Izola	909	62	6,82
Koper	3051	794	26,02
Piran	1466	239	16,30
A. KOPER	5426	1095	20,18
Il. Bistrica	763	175	22,94
Postojna	1310	247	18,85
Sežana	1291	345	26,72
B. POSTOJNA	3364	767	22,80
Ajdovščina	1040	222	21,35
Nova Gorica	2228	645	28,95
Tolmin	1078	275	25,51
C. NOVA GORICA	4346	1142	26,28
Jesenice	1629	351	21,55
Radovljica	1812	420	23,18
D. RADOVLJICA	3441	771	22,41
Kranj	2899	834	28,77
Škofja Loka	1496	535	35,76
Tržič	615	215	34,96
E. KRANJ	5010	1584	31,62
Ljubljana-Bežigrad	5047	200	3,96
Ljubljana-Center	7588	-	-
Ljubljana-Moste-Polje	4883	458	9,38
Ljubljana-Šiška	6168	528	8,56
Ljubljana-Vič-Rudnik	5528	421	7,60
F. LJUBLJANA MESTO	29214	1607	5,50
Cerknica	811	164	20,22
Domžale	1731	453	26,17
Grosuplje	1334	237	13,34
Idrija	731	224	30,64
Kamnik	1011	232	22,95
Litija	967	190	17,58
Logatec	556	98	17,63
Vrhnika	813	154	18,94
F _x . LJUBLJANA OSTALO	7954	1732	21,76
Kočevje	1301	288	22,14
Ribnica	581	112	19,28
G. KOČEVJE	1882	400	21,25

Tabela 1.3 (nadaljevanje)

STRUKTURA TOTALNE MOBILNOSTI V OBČINAH IN REGIJAH
SR SLOVENIJE

Razdobje 1958/63

Prva številka pomeni frekvenco totalne mobilnosti, druga število lokalnih (mednaseljskih) selitev, tretja odstotek lokalnih selitev v totalu.

Črnomelj	1050	187	17,81
Metlika	455	90	19,78
Novo mesto	2971	930	31,30
Trebnje	1141	255	22,35
H. NOVO MESTO	5617	1462	26,03
Brežice	1869	493	26,38
Krško	1880	444	23,62
Sevnica	1134	218	19,22
J. KRŠKO	4883	1155	23,65
Hrastnik	1028	315	30,64
Trbovlje	851	67	7,87
Zagorje	949	989	30,45
K. TRBOVLJE	2828	671	23,73
Celje	4545	1293	28,45
Velenje	2202	651	29,56
L _O . CELJE MESTO	6747	1944	28,81
Laško	1284	343	26,71
Mozirje	2896	205	27,30
Sl. Bistrica	2145	682	31,79
Slov. Konjice	1076	242	22,49
Šentjur	1244	285	22,91
Šmarje	2085	545	26,14
Žalec	2410	684	28,38
L _X . CELJE OSTALO	10995	4930	44,83
Dravograd	664	147	22,14
Ravne	1597	557	34,88
Slovenjgradec	1158	342	29,53
M. RAVNE	3419	1046	30,59
Maribor-Center	8753	1563	17,86
Maribor-Tabor	5427	363	6,69
Maribor-Tezno	5016	679	13,54
N _O . MARIBOR MESTO	19196	2605	13,57
Lenart	1460	341	23,36
Ormož	1397	322	23,05
Ptuj	4044	1401	34,64
Radlje	1161	425	36,61
N _X . MARIBOR OSTALO	8062	2489	30,87

Tabela 1.3 (nadaljevanje)

STRUKTURA TOTALNE MOBILNOSTI V OBČINAH IN REGIJAH SRS

Razdobje 1958/63

Prva številka pomeni frekvenco totalne mobilnosti, druga število lokalnih (mednaseljskih) selitev, tretja odstotek lokalnih selitev v totalu.

Gornja Radgona	1910	632	33,09
Lendava	1070	234	21,87
Ljutomer	1385	323	23,32
Murska Sobota	2294	520	22,67
O. MURSKA SOBOTA	6659	1709	25,66

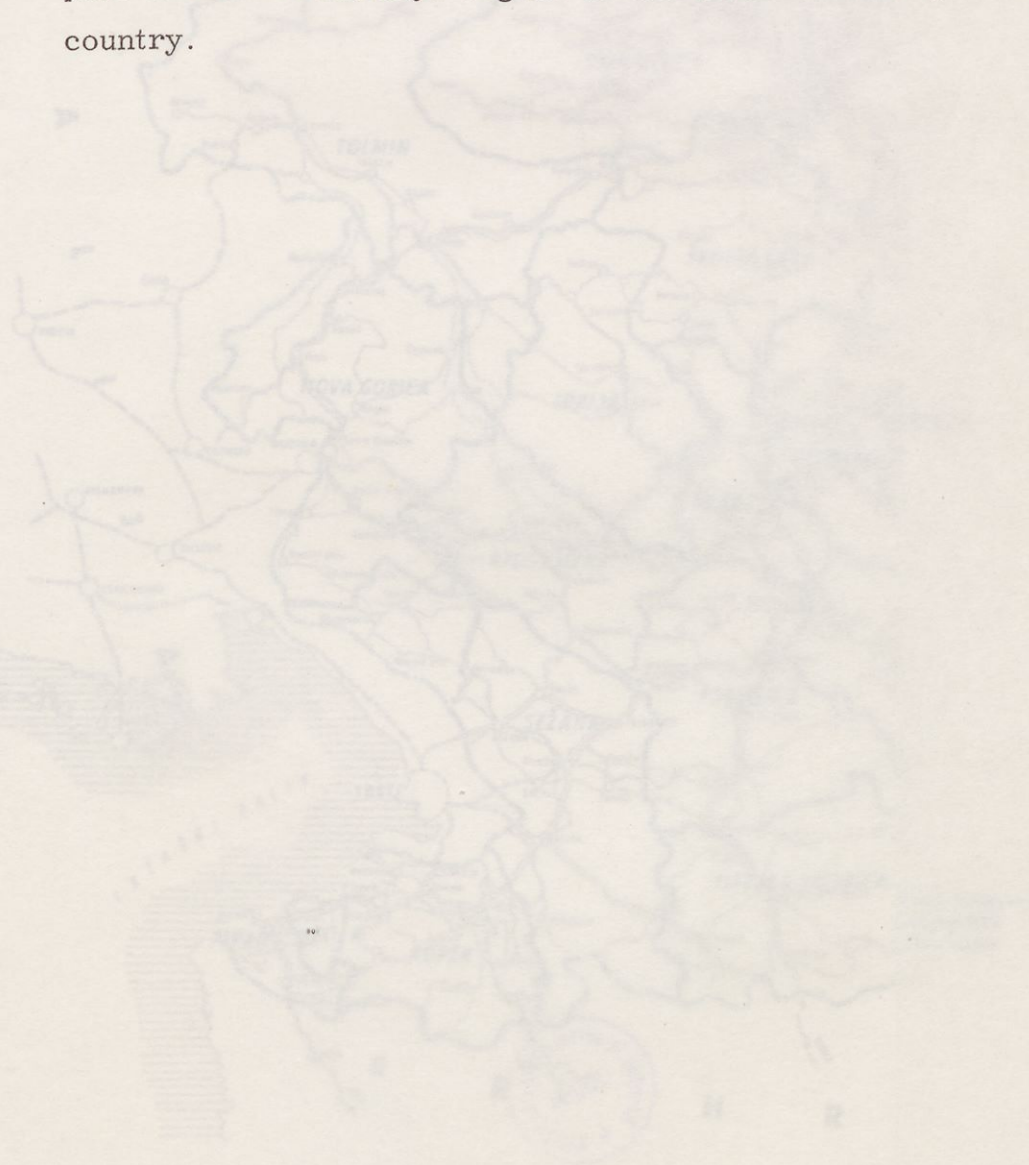
Chapter I. Total Mobility

Total mobility equals the total number of all migrations affecting Slovenia. One migration move is every change of place of permanent residence from one settlement to another (changes within a settlements are not considered here as migrations). Total mobility is calculated by adding all registered changes of residence (inmigrations to a settlement) taking place in Slovenia and all registered out-migrations to other Yugoslav republics or abroad, or, by adding out-migrations from a settlement registered within Slovenia plus all registered inmigrations from other Yugoslav republics or from abroad.

During the 1959/1963 interval, the total mobility amounted to 82.626 single migrations (migrants), which is equal to 5,18 % of total population of Slovenia at that time. Estimates concerning mobility in other socialist republics of Yugoslavia show that in Slovenia total mobility is rather greater than in any one of them. Only Vojvodina comes pretty close. Great total mobility is explained partly by a relative higher level of economic development in Slovenia, and partly by the great number of small settlements in Slovenia.

With regard to communes, total mobility in Slovenia varies greatly. Maximum mobility is in the commune of Ljubljana - Center (17.52% of total population affected) and lowest mobility in the commune of Murska Sobota (3,67%). The median

is between 6,61% (commune of Metlika) and 6,70% (commune of Šmarje). See also rank order in table 1.1 and frequency distribution in fig. 2. From the latter, it can be easily observed that four contiguous areas of high and very high total mobility exist in Slovenia (total mobility of 10,0 % or over). These are the most urbanized areas of Slovenia: in and around Koper, Ljubljana, Celje and Maribor. Low or very low total (under 6,0%) mobility is characteristic of less developed regions of Primorsko and Notranjsko in the western part and of Prekmurje region in the most eastern part of the country.

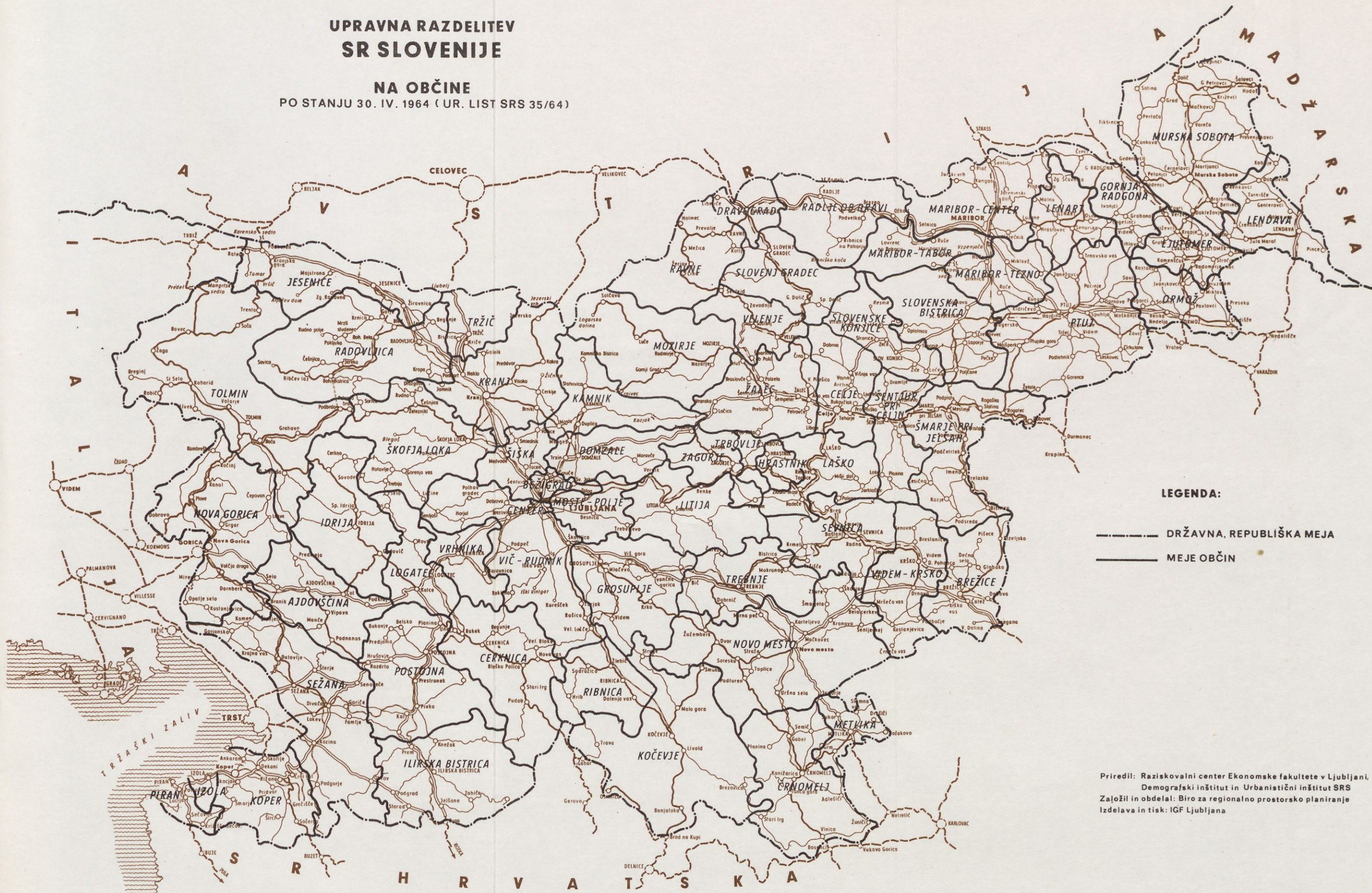
00000482496

is between 6.61% (communes of Metlika) and 6.70% (communes of Šmarje). See also rank order in table 1.1 and frequency distribution in fig. 2. From the latter, it can be easily observed that four contiguous areas of high and very high total mobility exist in Slovenia (total mobility of 10.0% or over). These are the most urbanized areas of Slovenia: in and around Koper, Ljubljana, Celje and Maribor. Low or very low total (under 6.0%) mobility is characteristic of less developed regions of Primorsko and Notranjsko in the western part and of Prekmurje region in the most eastern part of the country.

UPRAVNA RAZDELITEV
SR SLOVENIJE

NA OBČINE
PO STANJU 30. IV. 1964 (UR. LIST SRS 35/64)

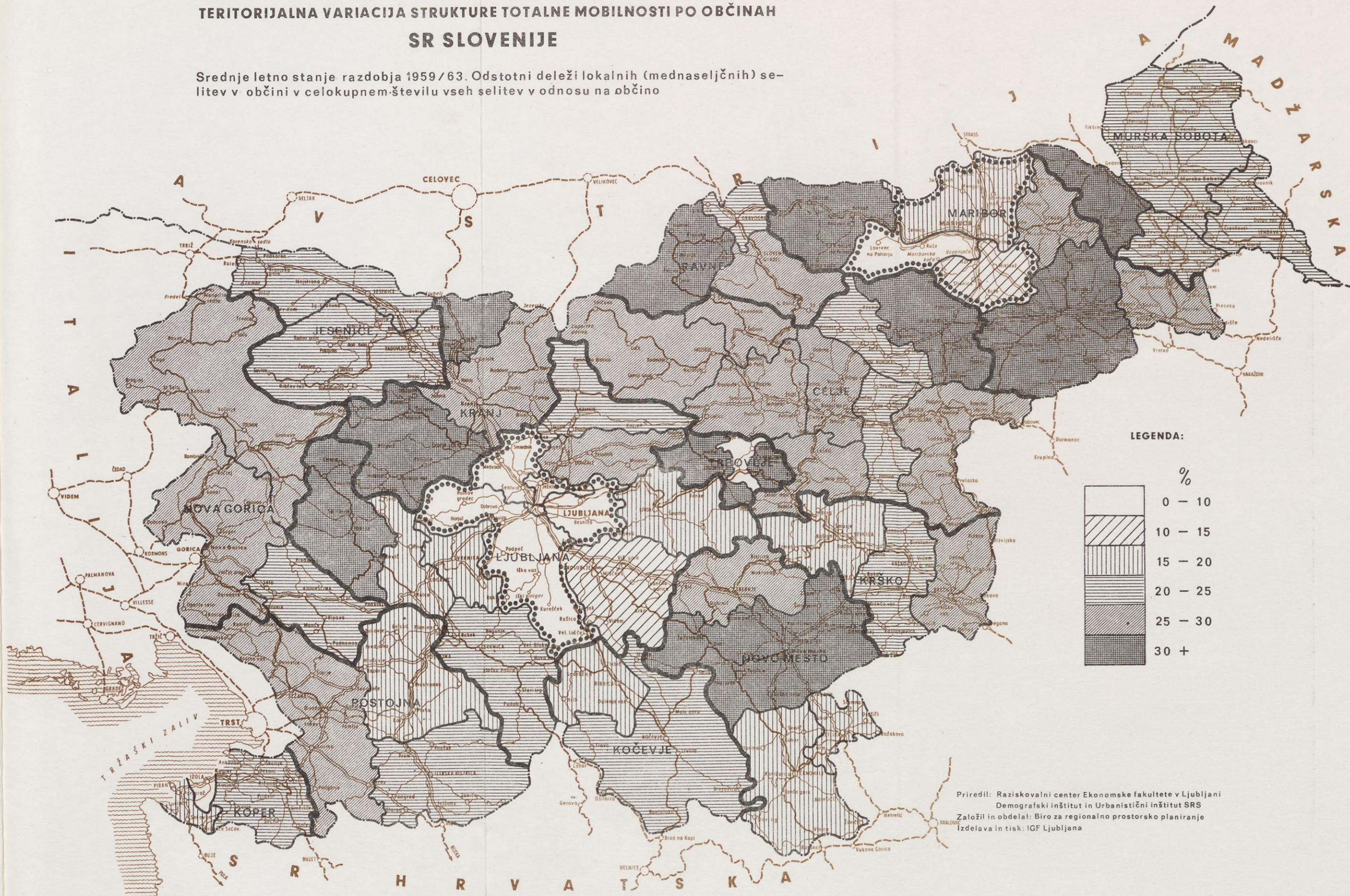
LEGENDA:

- DRŽAVNA, REPUBLIŠKA MEJA
- MEJE OBČIN

Priredil: Raziskovalni center Ekonomske fakultete v Ljubljani,
Demografski inštitut in Urbanistični inštitut SRS
Zažlil in obdelal: Biro za regionalno prostorsko planiranje
Izdela in tisk: IGF Ljubljana

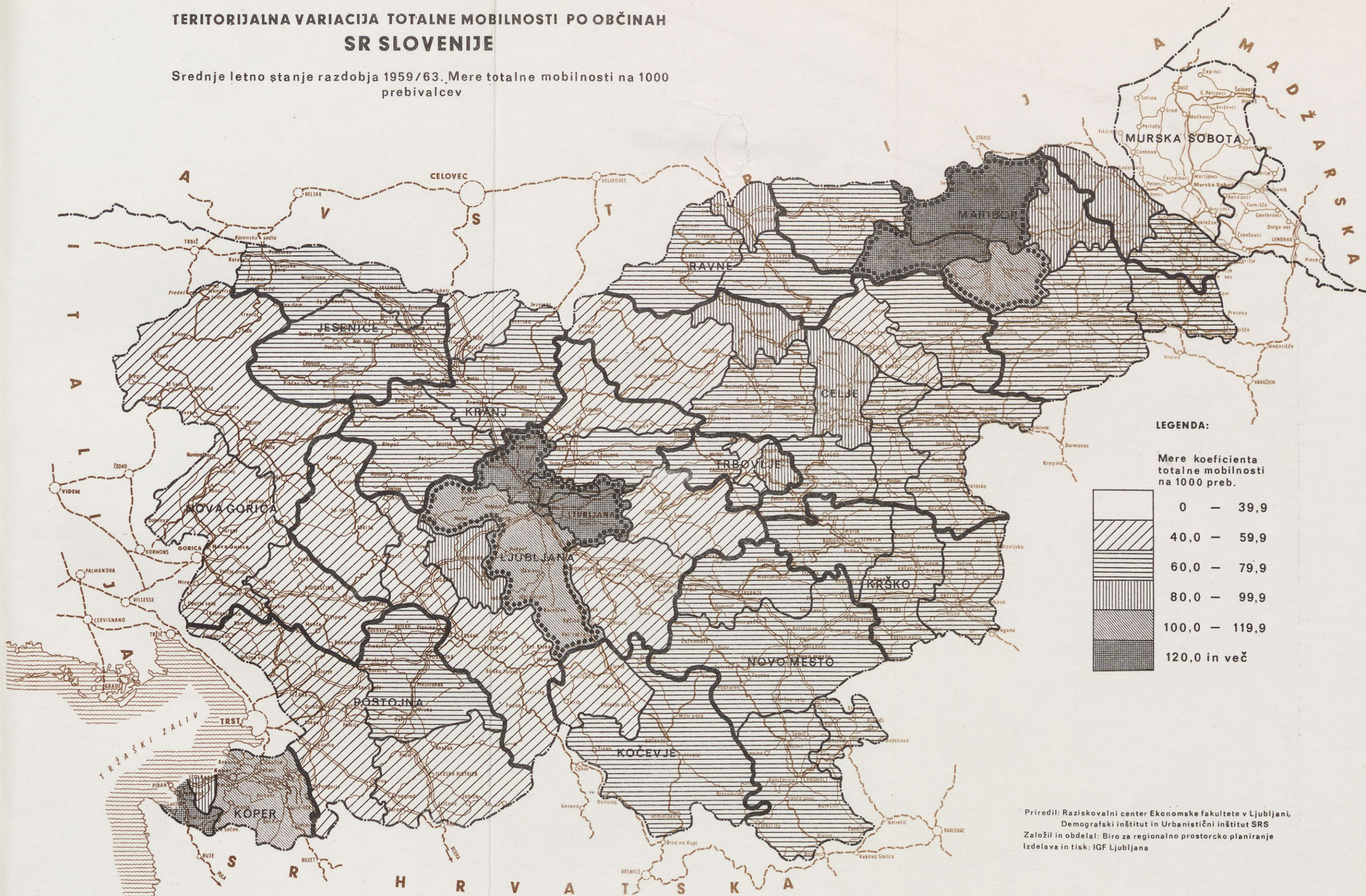
TERITORIJALNA VARIACIJA STRUKTURE TOTALNE MOBILNOSTI PO OBČINAH SR SLOVENIJE

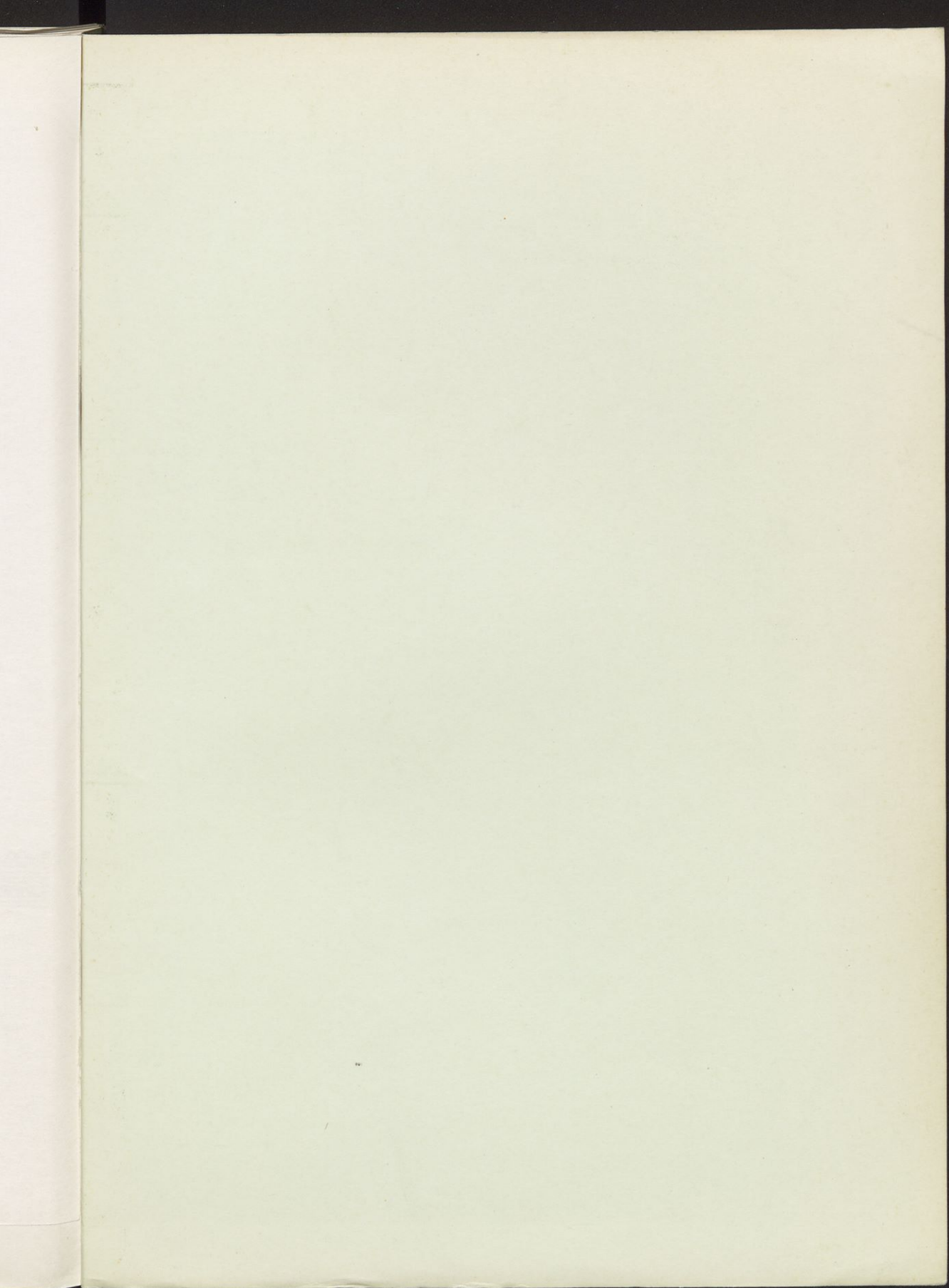
Srednje letno stanje razdobja 1959/63. Odstotni deleži lokalnih (mednaseljskih) selitev v občini v celokupnem številu vseh selitev v odnosu na občino

TERITORIJALNA VARIACIJA TOTALNE MOBILNOSTI PO OBČINAH SR SLOVENIJE

Srednje letno stanje razdobja 1959/63. Mere totalne mobilnosti na 1000 prebivalcev

2

